

Tök régóta ezt
a napot vártam!

Jaja! Ma
jönnek az
**ÜLEDÉKES
KÖZETEK!**

DIAGENEZIS

ÜLEDÉKES KÖZETKÉPZŐDÉS

- Másodlagos eredet! Korábbi kőzet mállása, aprózódása → szemcsék kialakulása → anyagszállítás (koptatózás) → lerakódás (ülepedés) → tömörödés (kompakció), porozitás csökkenése (cementáció) = kőzetté válás (diagenezis)

OSZTÁLYOZÁS

- Keletkezés módja szerint: törmelékes (laza, összeálló), oldatból kivált (vegyi), szerves (növényi, állati)
- Keletkezés közege szerint: vízből lerakódott, levegőből lerakódott, jégből lerakódott

Szerves üledékes kőzetek

- **Tőzeg**
- **Lignit**
- **Barnakőszén**
- **Feketekőszén**
- **Antracit**
- **Szénhidrogének**

Jelentőségük: energiaforrások (fűtőérték)

Törmelékes üledékes kőzetek

Laza törmelékes

- **Kavics** (>2 mm)
- **Homok** (0,06 - 2 mm)
- **Iszap, közetliszt** (0,002 - 0,06 mm)
- **Agyag** (<0,002 mm)

Kavics

(>2 mm, alakja lekerekített)

Homok

(0,06 - 2 mm)

Homok

(0,06 - 2 mm)

Egyptom

Egyptom

Agyag

(<0,002 mm)

Agyag

(<0,002 mm)

Kleb B.

Kiscelli agyag

Agyag

(<0,002 mm)

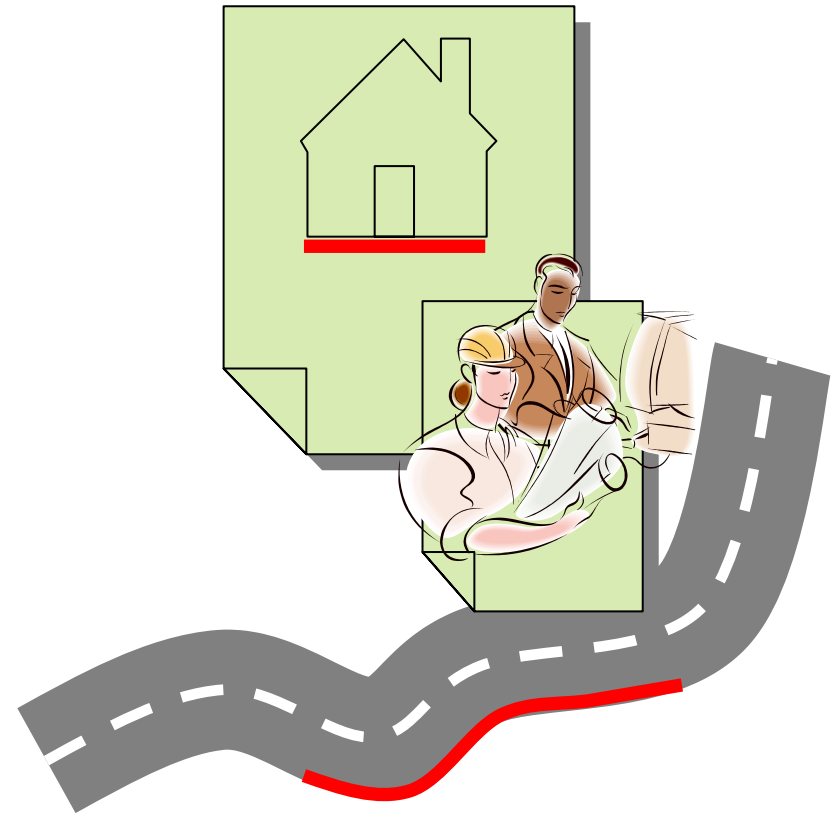
Felhasználás pl.: kerámiaművesség

Az agyag jelentősége mérnöki szempontból

Építőanyagok

LEJTŐCSÚSZÁSOK!

Törmelékes üledékes kőzetek

Összeálló törmelékes

- Breccsa
- Konglomerátum
- Homokkő
- Iszapkő
- Löss
- Agyagkő

Elöljáróban: mit nevezünk kőzetdarabnak és mit kavicsnak?

A kőzetdarabok szögletesek

A kavicsok lekerekítettek

Breccca

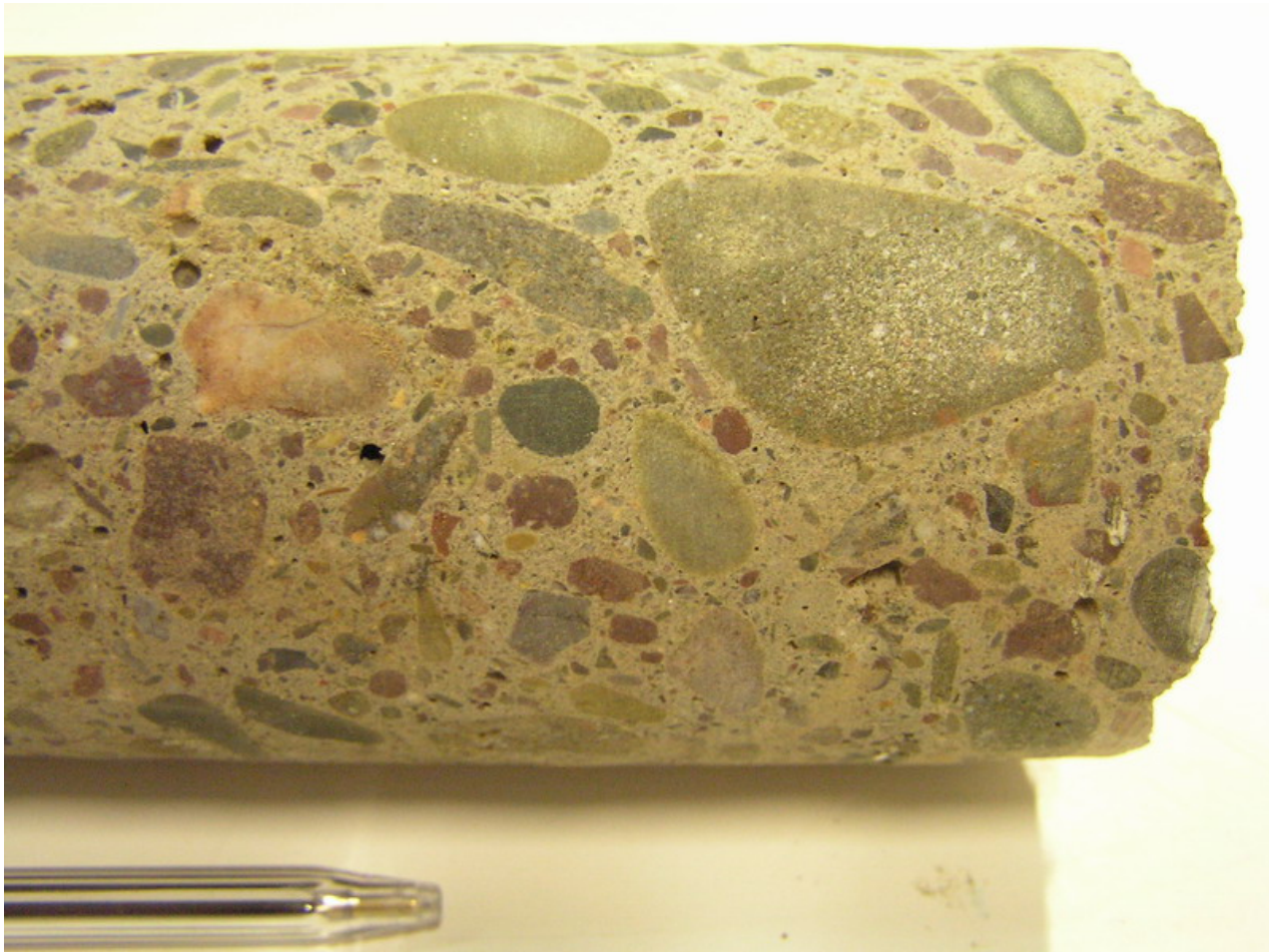

Breccca

szögletes törmelékből (hangutánzó szó), dekoratív

Konglomerátum

Konglomerátum

lekerekített törmelékből (hangutánzó szó)

Homokkő

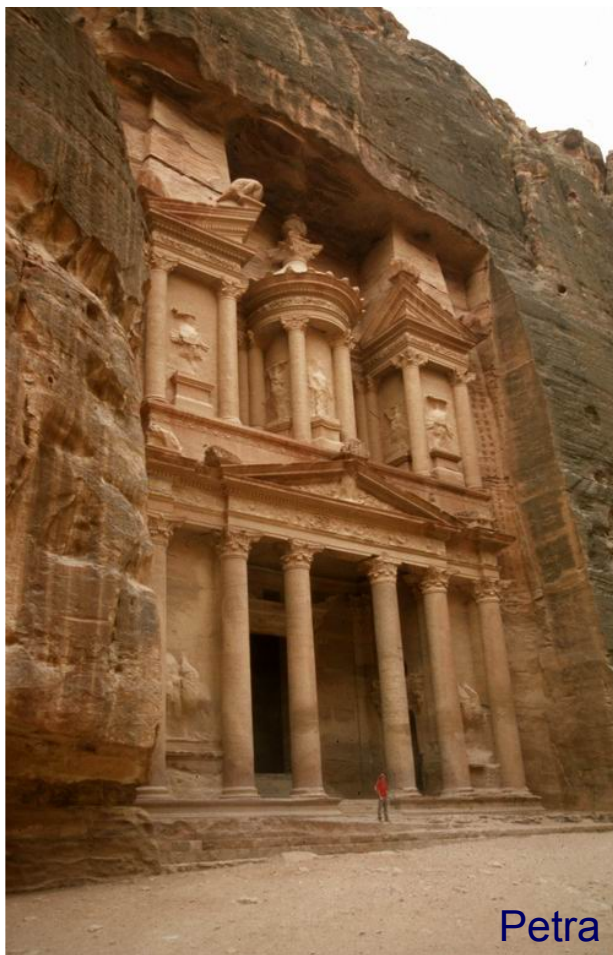

A homokkő fő ásványa a KVARC

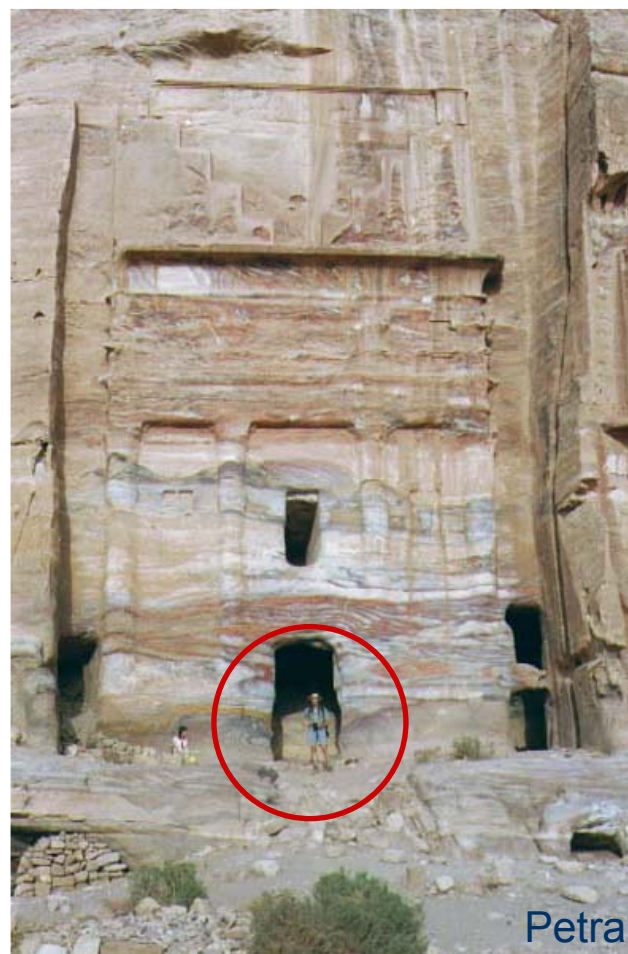
SiO₂

Homokkő

Petra

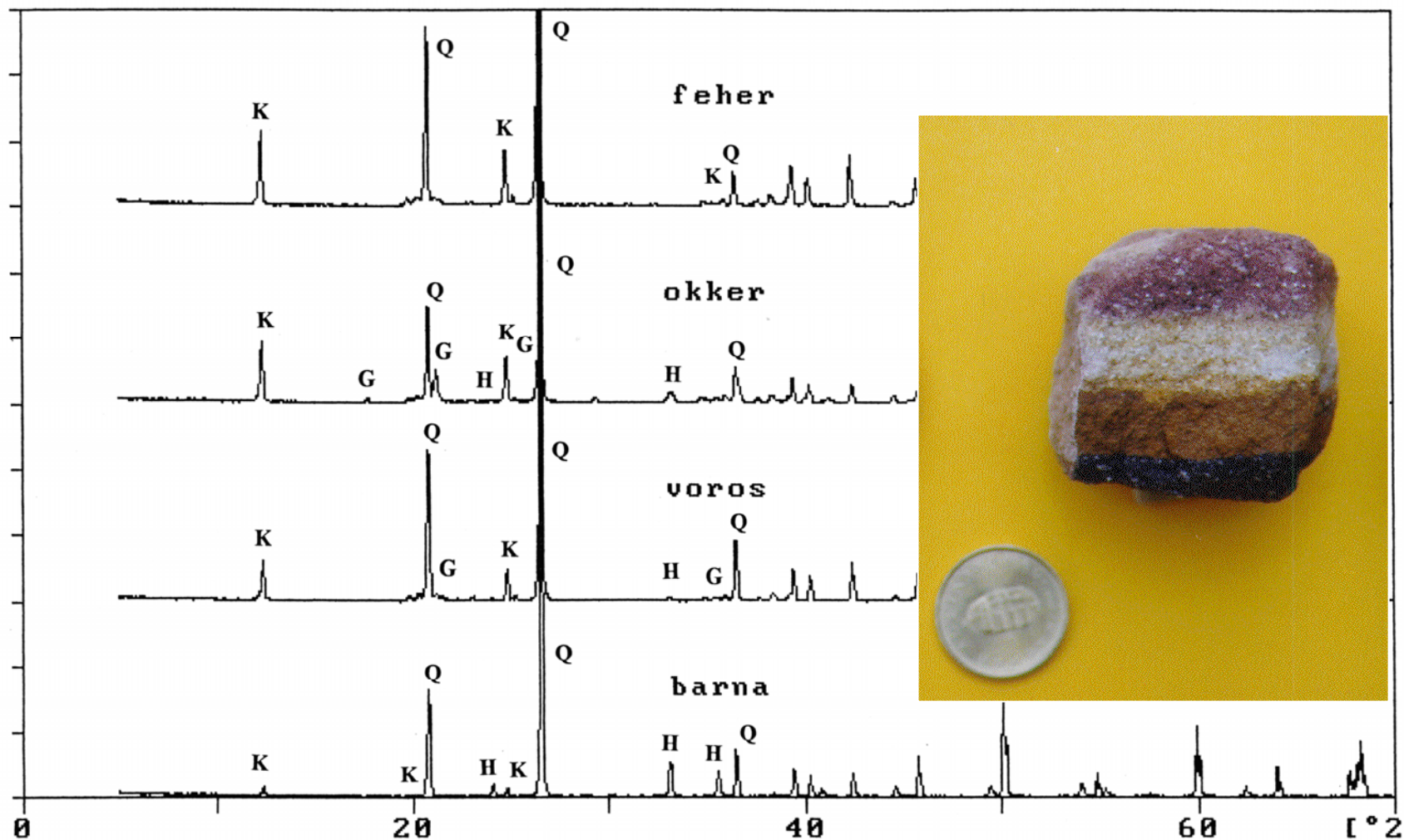
Petra

Homokkő

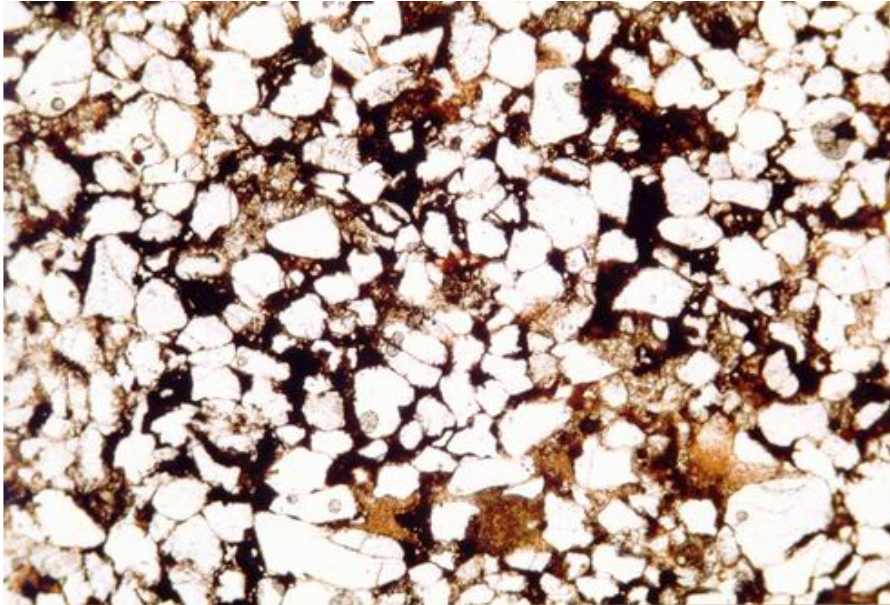
Homokkő

ásványok meghatározása röntgendiffrakcióval

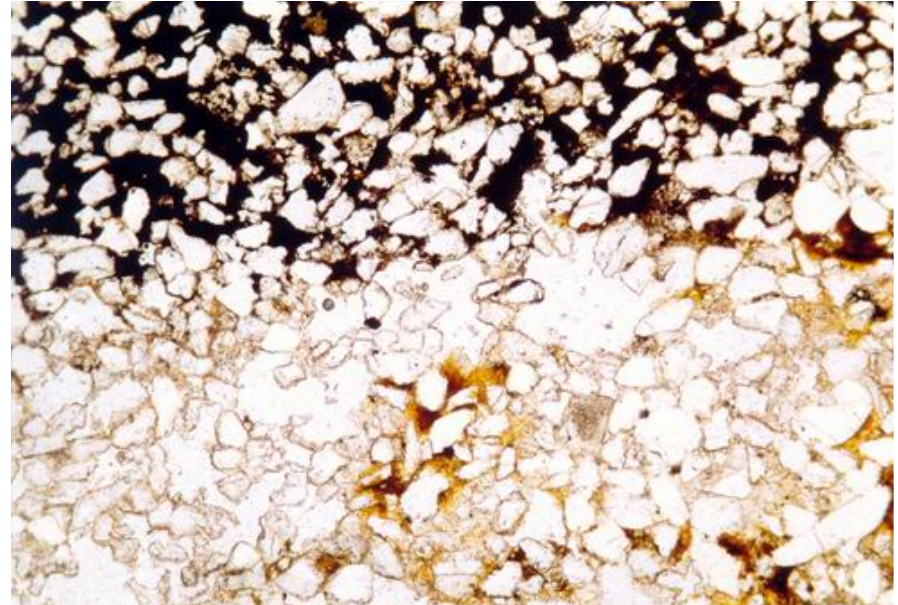

Homokkő

vékonycsiszolatról készült képek, mikroszkóp alatt

Átnézeti kép, párhuzamos nikolok.
A hematitos és az agyagszerű kötőanyag a homokkő csiszolatban nem rétegek szerint, hanem foltokban változik. Szabad szemmel a kőzet homogén vörösnek tűnik.

Színlamináció, párhuzamos nikolok.
A kvarcsemcsék áttetszőek. A hematitos kötőanyag fekete, a kaolinitos fehér. A sárgásbarna foltok agyagos kötőanyagra utalnak.

Ne feledjük a vörös homokkövet!

Vörös homokkő

Lelőhely Mo-n pl.: Balatonfelvidék

A környéken Hárshegyen találunk homokkövet.
Így néz ki:

Homokkő

Hárshegy!

Most képzeljünk el finomabb szemcséket összecementálva

Kész az **iszapkő**, a **lössz**, majd az **agyagkő**

Izapkő

Löss

Löss

Szuper!

Most nagyot haladtunk előre

Vegyi üledékes kőzetek

- **Anhidrit** $CaSO_4$ – **gipsz** $CaSO_4 \cdot 2H_2O$
- **Kősó** $NaCl$
- **Mészkö** $CaCO_3$
 - Durva mézskő
 - Édesvízi v. forrásvízi mézskő v. travertin
 - Tömött mézskő
- **Dolomit** $CaMg(CO_3)_2$
- **Hidrokvarcit, limnokvarcit**
- **Diatóma**

Gipsz

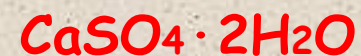
A gipsz kőzet

Jellemzők: világos színű, puha, körömmel karcolható

A gipsz
kőzet
alapanyaga
a **GIPSZ**
ásvány

anhidrit
(víz nélkül)

Anhidrit / Gipsz

Törött végtagra jobban
beválik a gipsz, mint
várépítéshez... Én
alabástrom vagyok.

Anhidrit / Gipsz

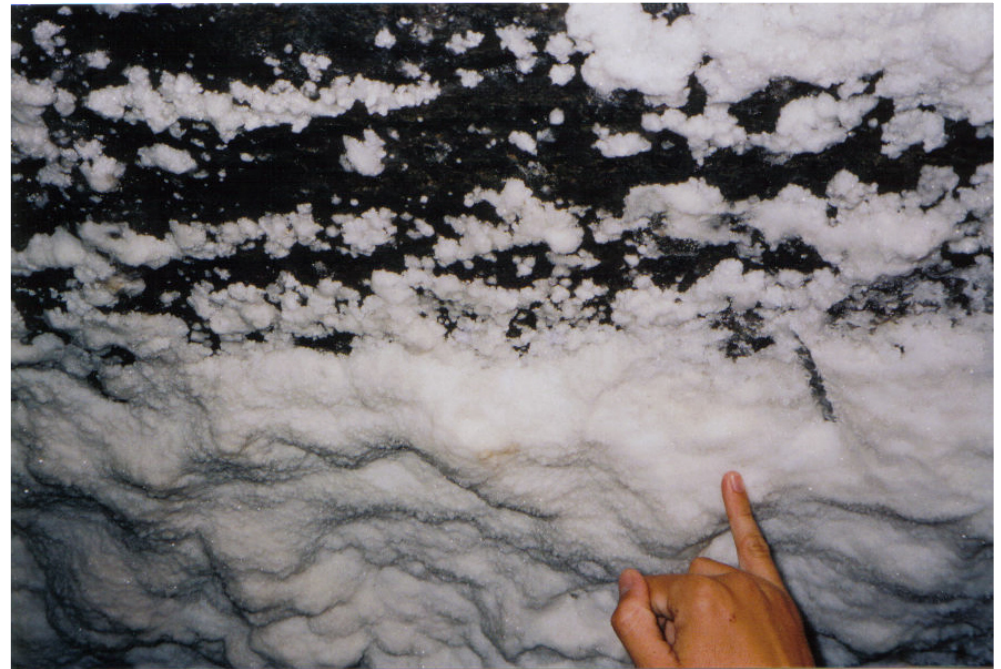
Anhidrit / Gipsz

Kősó

Kőso

Kősó

NaCl Megnyalva sós ízű

Kőso

Wieliczka

